

บทที่ 10

ความฝัน

บทที่ 10 ความฝัน	285
ความน่า	285
ลักษณะความฝัน	285
นิยามความฝัน	286
ปรากฏการณ์จากความฝัน	288
มูลเหตุความฝัน	291
ผลสัมฤทธิ์ตามกาลเวลา	293
- อายุแห่งความฝัน	293
- วันฝัน	293
- นิมิตรเลขที่ให้กำลังเป็นคุณ	293
ความน่าเชื่อถือความฝัน	294
ความฝันที่เป็นกลางบอกเหตุ	298
การแปลความฝัน	300
- ทศณะของอำมาตย์โท พระอรรณวิสิษฐ์สุริ (เชย อิศรภักดี)	301
- ทศณะของพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ	301
การแก้ฝัน	302
อิทธิพลความฝัน	303
เอกสารอ้างอิง	305

บทที่ ๑๐

ความฝัน

1. บทนำ

มนุษย์เรานั้น เมื่อเดิมมามีชีวิตอยู่ สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ ต้องมีลมหายใจเข้าออกอันเป็นเครื่องบ่งบอกให้รู้ว่ายังมีชีวิตอยู่ มนุษย์ที่มีชีวิตอยู่ได้นั้น มักดำรงอยู่ในอิริยาบถ 4 คือ ยืน เดิน นั่ง นอน อิริยาบถ 3 ประเภทแรก มักเกี่ยวกับความตื่น คือมีความรู้สึกตัว มีสติครองอยู่เสมอ การแสดงออกต่าง ๆ จึงมักเป็นเรื่องที่กระทำด้วยความตั้งใจ หรือตามหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติ ส่วนอิริยาบถประเภทสุดท้ายคือนอนนั้น จะเป็นอิริยาบถที่เป็นได้ทั้งหลับทั้งตื่น แต่ส่วนมากมักเป็นเรื่องหลับเสียมากกว่าเพราะเป็นอิริยาบถที่ใช้พักผ่อนสำหรับมนุษย์

ความฝัน เป็นคติของชีวิตอย่างหนึ่งของมนุษย์ ในรูปของคติชาวบ้านที่ผูกพันอยู่กับคติความเชื่อในปรากฏการณ์จากความฝันที่เกิดขึ้น หรือปรากฏขึ้นกับคนแต่ละคนแล้วได้มีการนำความฝันที่เกิดขึ้นนั้น ๆ ไปตีความหรือแปลความหมายกันออกไปตามคติการยอมรับเรื่องความฝันนั้น ๆ จากนั้นก็ได้มีการทำนายในรูปต่าง ๆ ตามปรากฏการณ์จากความฝันและได้มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน นำมาเป็นเครื่องทำนายทายทักในเมื่อมีความฝันปรากฏขึ้น

การแปลความหมายความฝันนั้น ได้มีการตีความกันไปต่าง ๆ นานา ตามรูปแบบที่ปรากฏในความฝัน มีการจัดแบ่งวันและเวลาในการตีความไว้ด้วยว่าฝันวันใด ความฝันนั้นจะให้ผลแก่ผู้ใด ฝันเวลาใด จะเป็นความจริงเพียงใด และความฝันนั้นจะปรากฏขึ้นโดยการวางแผนหรือโครงการไว้ล่วงหน้าหรือไม่เพียงไร ขอผู้สนใจโปรดหาศึกษาพิจารณาตามที่จะกล่าวต่อไป

2. ลักษณะความฝัน

ความฝัน เป็นปรากฏการณ์ทางจิตประเภทหนึ่ง ซึ่งมักเกิดขึ้นในขณะที่จิตก้าวสู่ภวังค์คือการหลับหรือนอนหลับ ส่วนจะฝันเรื่องอะไร หรือมีเรื่องราวอย่างไรมัน ขึ้นอยู่กับสภาพของร่างกายและจิตใจของผู้ฝัน

ความฝันนั้น มิใช่ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลนอนหลับเท่านั้น ขณะตื่นอยู่ก็อาจฝันได้ เช่น

- การวาดฝัน คือการนั่งวางโครงการลม ๆ แล้ง ๆ อันเป็นการสร้างมโนภาพที่ไม่อาจเป็นไปได้
- ฝันกลางวัน คือการนึกฝันที่ไม่อาจเป็นจริงได้
- ฝันเพื่อง คือคิดฟุ้งซ่านไปตามอารมณ์ (พร. น. 559) เป็นต้น

เพราะฉะนั้น ความฝันหากพิจารณาตามลักษณะที่กล่าวมานี้ จึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจเป็นจริงได้ จึงเป็นมโนภาพ คือคาดหวังเอาไว้ว่าควรจะเป็นเช่นนั้น ควรจะเป็นเช่นนั้น อันเป็นความคาดหวังด้านนามธรรมมากกว่าด้านรูปธรรม เมื่อเป็นเช่นนั้น ความฝันจึงเป็นปรากฏการณ์ทางจิตประเภทหนึ่งที่ไม่อาจยึดถือว่าเป็นไปตามความเป็นจริงได้ หรือก่อให้เกิดความเป็นจริงได้ยาก

3. นิยามความฝัน

จากที่ได้กล่าวมาแต่ต้น ทำให้เกิดปัญหาว่า ความฝันคืออะไร อันเป็นคำถามที่มีผู้ถามกันมาก และมักจะได้คำตอบต่าง ๆ กัน

3.1 พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2526 หน้า 599 ได้ให้นิยามไว้ว่า น. ความฝันนั้น คือการเห็นเป็นเรื่องราวเมื่อหลับโดยปริยาย หมายถึง การนึกเห็นในขณะที่ตื่นอยู่ ซึ่งไม่อาจจะเป็นจริงได้ ในแง่ของกิริยา ได้นิยามไว้ว่า เห็นเป็นเรื่องราวเมื่อหลับ หรือการนึกเห็น หรือนึกเห็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ และพร้อมกันนี้ ในพจนานุกรมดังกล่าวได้ยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายไว้ด้วย คือ ฝันกลางวัน (เป็นภาษาปาก) เป็นกิริยา หมายถึงนึกฝันถึงสิ่งที่ไม่อาจเป็นไปได้; ฝันเปียก เป็นนามหมายถึงการหลั่งน้ำกามในขณะนอนหลับและฝัน; ฝันเพื่อง เป็นกิริยาหมายถึงคิดฟุ้งซ่านไปตามอารมณ์ (พร. 2526, น. 559) ซึ่งตามตัวอย่างที่ยกมานั้น ถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่อาจเป็นจริงตามสภาพของความฝันได้ บางตัวอย่างอาจเป็นผลที่สำเร็จขึ้นมาจากความรู้สึกนึกคิดที่เป็นการสนองตอบความรู้สึกที่ปรากฏในความฝัน ดังกรณีฝันเปียก เป็นตัวอย่าง

3.2 นายสังคม ศรีราช ได้เขียนไว้ในสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถานเล่ม 19 ได้ให้บทนิยามไว้โดยอ้างเอกสารประกอบการนิยาม ดังนี้

3.2.1 ปทานุกรม ฉบับกรมตำรา กระทรวงธรรมการ พ.ศ. 2470 นิยามว่า น. นิมิตต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นในใจ เมื่อเวลานอนหลับ ก. เห็นความฝัน

3.2.2 พจนานุกรมเซ็นจูรี (อังกฤษ) อธิบายว่า "ความรู้สึกอย่างราง ๆ ถึงภาพและความคิดทั้งหลายบางส่วนในเวลานอนหลับ

3.2.3 พจนานุกรมลารุสส์ (ฝรั่งเศส) อธิบายว่า "หมวดหมู่ของความคิดและภาพทั้งหลาย ที่ปรากฏแก่วิญญาณในระหว่างนอนหลับ" และลารุสส์ยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า "ความฝันมีอยู่เสมอ ตั้งแต่คนตั้งต้นหลับจนกระทั่งตื่น แต่บางครั้งก็คนรู้สึกว่ามันไม่ฝันนั้น ความจริงฝันเหมือนกัน แต่จำไม่ได้เอง"

(สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 19, โรงพิมพ์พระจันทร์, 2527, น. 12434)

จากนิยามเหล่านี้ จะเห็นว่า ความฝันคือเรื่องหรือภาพ หรือนิมิตซึ่งได้ปรากฏเห็นในเวลาหลับ และปรากฏแก่ใจหรือจิตโดยตรง ไม่ใช่หลับตาเห็นอย่างที่เข้าใจกันอยู่โดยมาก หรือนัยตามิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับฝันเลย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ กิริยาที่คนหนึ่งลงสู่ความหลับ แล้วเห็นภาพที่ปรากฏทางใจนี้เอง เรียกว่า "ฝัน" หมายความว่าในเวลาของคนนอนหลับนั้น ร่างกายจะสงบนิ่งดวงจิตออกห่างจากอารมณ์ภายนอก ผู้หลับจะรู้สึกที่ละน้อย ๆ เหมือนหนึ่งว่า ตัวเองค่อย ๆ เลื่อนลอยออกจากโลกนี้แล้วไปเข้าสู่โลกอื่น ทันใดนั้นภาพ ๆ หนึ่งหรือหลายภาพก็ปรากฏขึ้นแก่ตน โดยที่ไม่ทราบล่วงหน้าและทายไม่ถูก ภาพที่ปรากฏแก่ตนดังนี้แหละเรียกว่า "ความฝัน" ตามปกติแล้วความฝันนี้เริ่มมีขึ้นทันทีในขณะที่คนตั้งต้นหลับ บางครั้งก็ไม่ใช่เรื่องเป็นราว จับต้นชนปลายไม่ติด แต่บางครั้งก็เป็นเรื่องเป็นราวซึ่งสามารถจะนำมาเล่าติดต่อกันไปได้ในเวลาตื่นขึ้น หมายความว่าเมื่อตื่นขึ้นแล้วความฝันก็ยังปรากฏแก่ใจ ทำให้จำได้มากบ้างน้อยบ้าง หรือในบางครั้งจำไม่ได้เลย จึงรู้สึกตัวว่านอนหลับสนิทตลอดคืนโดยไม่ฝัน หรือบางทีก็รู้สึกว่าฝันมากมายหลายเรื่อง แต่จะนึกเห็นให้เป็นเรื่องเป็นราวไม่ได้สักเรื่องเดียว การที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะว่าคืนหนึ่ง ๆ ตนเองฝันตั้งหลายสิบเรื่องหลายร้อยเรื่อง จึงไม่สามารถจะจดจำไว้ได้ทั้งหมด คงจำแต่เพียงเรื่องหลัง ๆ ที่ฝันเมื่อจวนตื่นนอนเท่านั้น (อ้างแล้ว, น. 12434- 12435) เมื่อเป็นเช่นนี้ ความฝันเป็นเพียงภาพ

นิมิตหรือภาพที่ปรากฏขณะที่คนนอนหลับนั่นเอง ซึ่งเมื่อตื่นขึ้นมาแล้ว ก็สามารถจดจำได้บ้าง จำไม่ได้บ้าง และนำมาเล่าสู่กันฟังต่อ ๆ กันมา จนทำให้เกิดคติการทำนายฝัน อันจัดเป็นคติชาวบ้านและภูมิปัญญาชาวบ้านขึ้นมา โดยวิธีการแปลความฝันที่ทุกคนได้ประสบมาไม่เว้นแต่ละวัน สิ่งที่ไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น ไม่เคยพบสถานที่ต่าง ๆ ที่ไม่เคยไป คนอาจรู้ได้ เห็นได้ไปได้แม้ด้วยความฝัน นอกจากนี้ ยังเป็นที่ยอมรับกันว่า ความฝันนั้นเป็นเรื่องบอกเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นให้รู้ล่วงหน้าได้ ที่เป็นรางวัลก็มี ที่เป็นบุญนิมิตก็มี ที่เป็นอนันท์ที่ไม่แน่นอนเชื่อไม่ได้ก็ดี (อ้างแล้ว, น. 12434) ซึ่งขึ้นอยู่กับเงื่อนไขบางอย่างบางประการของความฝัน ซึ่งผู้ศึกษาฟิงศึกษาจากองค์ประกอบเกี่ยวกับความฝันอื่นจะกล่าวถึงต่อไป

4. ปรากฏการณ์จากความฝัน

ตามปกตินั้น เราได้พบเห็นอะไรต่าง ๆ ก็ต้องอาศัยดวงตา แต่ความฝันที่ปรากฏแก่ทุกคนถือว่าเป็นเรื่องแปลก เพราะเกิดจากการหลับตา หลับและฝันไป ได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ มากมาย อาจเกินกว่าที่ตาคนธรรมดาจะสามารถมองเห็นได้ในขณะลืมตาเสียอีก การที่คนเราหลับและฝันไปจึงไม่เกี่ยวกับตา แต่ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ทางจิตประเภทหนึ่งที่ได้ไปพบเห็นโดยไม่ได้ไปปรากฏตัวอยู่ ณ ที่นั้น ๆ

การทั้งหมดนี้ เกิดจากพลังอำนาจบางอย่าง ที่มีอยู่ในตัวคน ที่เรารู้จักกันดีในนามดวงจิตบ้าง วิญญาณบ้าง เจตสิกบ้าง เป็นต้น สุดท้ายจะเรียกกันไป ทำหน้าที่ขณะที่เรานอนหลับ จะทำให้ฝันไปต่าง ๆ นานา โดยเชื่อว่าวิญญาณออกจากร่างท่องเที่ยวไปตามปรารภณอันปรากฏให้เห็นเป็นความฝันดังกล่าวแล้ว

ในคัมภีร์สารัตถะสังคหะ ซึ่งพระนันททาสจารย์ได้แต่งอธิบายเกี่ยวกับความฝันไว้ โดยอธิบายถึง "ชวนจิต" ที่เรียกสั้น ๆ ว่า "ชวนะ" แปลว่า "ความเร็ว" ที่เรามาใช้เป็น "เขาวน" หรือ "เขาว" และต่อมาเราแปลลงว่า "เขี้ยว" เช่น กระแสน้ำที่ไหลเร็ว เราเรียกว่า "น้ำเขี้ยว" คนที่คิดอะไรได้รวดเร็วเราเรียกว่า "เขี้ยวชาญ" ชวนจิต คือ อากาโรที่พอใจรู้ได้รวดเร็วจาก 6 ทาง คือ ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ซึ่งเรียกว่า "ปัญจทวาริกชวนจิต" และทางที่ 6 คือหัวใจทราบเอง เรียกว่า "มโนทวาริกจิต" คือทราบอะไรต่าง ๆ โดยผ่านทางทวารทั้ง 5 และฝ่ายทางใจ การที่รู้และเชื่อมั่นว่าสิ่งนั้นเป็นบุญ สิ่งนั้นเป็นบาปก็ดี การเข้า

ฌานกัฏฐิ การเกิดหรือการตายกัฏฐิ การหลับหรือการตื่นกัฏฐิ เป็นงานของดวงจิตโดยตรง ลำพังการที่คนเราฝันนั้น ก็เป็นความสามารถของดวงจิตโดยเฉพาะ ซึ่งเรียกว่า "มโนทวาริก ขวนจิต" อันเป็นอรรถาธิบายเรื่องลักษณะความฝัน ซึ่งพอสรุปได้ว่า "ความฝันเป็นธรรมชาติ ที่เกิดแต่หัวใจโดยตรง"(หลวงวิจิตรวาทการ, ความฝัน, สำนักงาน ส. ธรรมกัฏฐิ 2504, น. 42-43) ผู้สนใจศึกษาเรื่องความฝันพึงหาศึกษาได้จากหนังสือของหลวงวิจิตรฯ ดังกล่าวนั้น เกิด จากคัมภีร์สารัตถะสังคหะ อันเป็นคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่พระนันทาทจารย์ได้รจนา ให้ แสดงให้เห็นว่า ความฝันนั้น เป็นเรื่องของจิตโดยตรง เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับจิต แล้วเรานำปรากฏการณ์นั้น ๆ มาตีความหมาย แปลความหมายเพื่อจะได้ทราบเหตุการณ์ที่ ปรากฏในลักษณะที่เป็นความฝันดังกล่าวแล้ว

ในด้านทฤษฎีการเกิดศาสนา ตามทัศนะของนักวิชาการตะวันตก ถือว่า ความฝันนั้น เป็นปรากฏการณ์ทางจิตประเภทหนึ่ง โดยถือว่าทุกคนมีจิตใจประจำอยู่กับตน มีความรู้สึกนึกคิดไปต่าง ๆ อันเป็นการสนองอารมณ์ของจิตใจนั้น เรียกว่า "วิญญาณ" อันเกิด จากความรู้สึกของจิต จัดเป็นผลที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ เรียกว่า "วิญญาณ นิยม" หรือ "คติการยอมรับวิญญาณ" โดยการยอมรับว่าวิญญาณนั้น เป็นสภาวะชนิดหนึ่ง ที่ ออกไปจากร่างกาย ได้ประสบพบเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามความรู้สึกนึกคิดในขณะนั้น โดยถือว่าป ปรากฏการณ์ทางจิตในขณะต่าง ๆ ทั้งที่หลับอยู่กัฏฐิ ตื่นอยู่กัฏฐิ ถือว่าเป็นผลของวิญญาณทั้งสิ้น เมื่อเป็นเช่นนี้จึงถือได้ว่าวิญญาณเป็นสื่อสัมพันธ์กับสภาวะเหนือธรรมชาติ ได้มีการสร้าง ทฤษฎีเกี่ยวกับวิญญาณขึ้นมาใน 3 สมมติฐานด้วยกัน คือ

4.1 การนึกถึงสิ่งที่ได้เคยพบได้เคยเห็นมาแล้ว ๑ เช่น ฌานนี้ ถึ ธิ ของที่ ฐุ ' ภายในบ้านของตนกัฏฐิ การนึกถึงสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้เคยพบเห็นผ่านมาแล้วกัฏฐิ เป็นต้น สิ่งเหล่านั้นปรากฏตามความเป็นจริงตามที่นึกถึง ทั้ง ๆ ที่ตัวเองไม่ได้ไปปรากฏตัวอยู่ ณ ที่นั้น ๆ เช่นนี้ ถือว่าวิญญาณเป็นสื่อนำมาให้ทราบ ให้รู้ ให้เห็น ตามความเป็นจริงตาม สภาพของมันในขณะนั้น

4.2 การที่คนเรานอนหลับแล้วฝันไปต่าง ๆ นานา โดยที่ในความฝันนั้น ได้ ประสบพบสิ่งที่เคยผ่านมาแล้วบ้าง ไม่เคยบ้าง เมื่อตื่นขึ้นมาแล้ว จำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง อันขึ้น

อยู่กับวิญญาณที่จะสามารถจำได้ระลึกได้ จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง เป็นต้น เช่นนี้ ก็ถือว่า วิญญาณเป็นผู้นำสิ่งที่ได้พบเห็นมาสู่เจ้าของวิญญาณมารายงานให้ทราบว่ามีอะไรเกิดขึ้นมาบ้างในขณะที่นอนหลับอยู่ นั่นก็คือความฝันนั่นเอง ข้อนี้ตรงกับความฝันที่หมายถึงขณะนี้

4.3 สภาพของวิญญาณตามนัยนี้ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับความเป็นเลย แต่เป็นสภาพของวิญญาณที่ปรากฏเหมือนกับที่ได้กล่าวมาแล้ว คือวิญญาณออกจากร่างไปแล้วไม่กลับเข้าสู่ร่างเดิม อันถือเป็นเรื่องของความตาย ซึ่งถือว่าเป็นการที่ร่างกายได้รับการพักผ่อนที่ยาวนานที่สุด วิญญาณออกจากร่างแล้วไม่กลับสู่ร่างเดิม ทำให้เจ้าของร่างปรากฏอยู่ในสภาพที่เรียกว่า "ตาย" และวิญญาณก็จะออกจากร่างไปหาร่างใหม่ตามคติความเชื่อ จะปรากฏเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.3.1 มีสภาพสูญ คือไม่เกิดใหม่ ที่ตามหลักพุทธศาสนาเรียกว่า "นิพพาน"

4.3.2 มีสภาพเกิดใหม่ หรือปฏิสนธิใหม่ใน 2 ลักษณะ คือ

4.3.2.1 เกิดหรือถือปฏิสนธิในร่างเดิม โดยคิดว่าวิญญาณจะกลับเข้าสู่ร่างเดิมและมีสภาพเช่นเดิม

4.3.2.2 เกิดหรือถือปฏิสนธิในร่างใหม่ตามอำนาจแห่งผลกรรมที่ตนได้สร้างสมมาแต่ปางก่อน

(ดูจาก บุญลือ วันทายนต์, สังคมวิทยาศาสนา, (รหัสการพิมพ์ 29271), กิจจันทร์การพิมพ์, 2529, น. 139-144)

จากที่นำมากล่าวถึง ณ ที่นี้ เพื่อต้องการแสดงให้เห็นว่า ความฝันนั้น เกิดขึ้นจากวิญญาณที่ทำหน้าที่รับรู้ในขณะที่นอนหลับฝันไป และนำมารายงานแก่ผู้ฝันให้ทราบดังกล่าวแล้ว ดังนั้น จะเห็นว่าความฝัน เป็นปรากฏการณ์ทางจิตที่เกิดขึ้นในเวลานอนหลับ โดยจิตก้าวสู่ภวังค์ เป็นจิตชาวบ้านที่ผูกพันอยู่กับความเชื่อเรื่องความฝันของคนในลักษณะที่บอกเหตุการณ์อย่างหนึ่งในชีวิต เป็นวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับวัฒนธรรมการทำนายฝัน และยังเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่นำมาแก้ปัญหาโรคจิต โดยคนที่ฝันอาจเกิดความรู้สึกสบายใจบ้าง

ไม่สบายใจบ้าง จึงพยายามหาทางแก้ไขให้บรรเทาเบาบางลงไป เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ จะเห็นว่าความฝันนั้น ขึ้นอยู่กับวิญญานที่รับรู้จากความฝันดังกล่าวแล้วนั่นเอง

5. มูลเหตุความฝัน

เรื่องความฝัน ได้มีการกล่าวถึงสาเหตุไว้มากมายโดยอาศัยหลักวิชาสาขาต่าง ๆ จะขอนำมากล่าวพอสังเขปเป็นแนวในการศึกษาเรื่องความฝันต่อไป ดังนี้

5.1 เกิดจากอำนาจเบื่องบน เป็นความเชื่อที่มีมาแต่สมัยดึกดำบรรพ์ว่า การที่มนุษย์เรานอนหลับแล้วฝันไปนั้นเป็นเพราะอำนาจเบื่องบนบันดาลให้เกิดขึ้น ด้วยมีความเชื่อว่า อำนาจเบื่องบนต้องการจะบอกอะไรให้แก่มนุษย์

5.2 เกิดจากการกำเริบของเลือดลม เป็นผลจากความไม่เข้าใจระบบของสรีรศาสตร์ เนื่องจากการแพทย์ ยังไม่เจริญอย่างในปัจจุบัน เมื่อเป็นเช่นนี้การแพทย์สมัยโบราณจึงอธิบายว่า ความฝันนั้นไม่มีอะไรเลย นอกจากเป็นความกำเริบของเลือดลม หรือรับประทานอาหารที่ย่อยยาก หรือร่างกายไม่สบาย (สารานุกรมไทยฯ เล่ม 19, น. 12435 - 6)

5.3 โรคประจำตัว การที่คนเรานอนหลับแล้วฝันนั้น เป็นเพราะมีโรคประจำตัวทำให้เกิดความวิปริตกับร่างกายในเวลาหลับ

5.4 ดวงจิตไม่ถูกรบกวนจากอายตนะภายนอก เป็นการศึกษาของนักจิตวิทยา ซึ่งอธิบายว่าดวงจิตมีอำนาจเท่ากับ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ารวมกัน และการที่ดวงจิตจะทราบ จะเห็น จะได้ยิน อะไรนั้น ไม่เฉพาะแต่ที่จะได้รับรายงานจากตา หู จมูก ลิ้น กาย อย่างเดียว ดวงจิตยังสามารถทราบเห็น ได้ยิน ฯลฯ ได้โดยตรงอีกด้วย (อ้างแล้ว, สร., น. 12436)

5.5 เหตุการณ์ภายนอก เป็นหลักของซิกมันด์ ฟรอยด์ที่ว่าความฝัน ตามปกติเกิดจากเหตุการณ์ภายนอก เช่นแสงไฟฟ้ามากระทบตา ทำให้ฝันถึงฝนตก ฟังเสียง

อะไรใครกรรมกรรมกระทบ ทำให้ฝันถึงการรบกวน เสียเป็นใหญ่กระหึ่มคราง (อ้างแล้ว, สร., น. 12436)

5.6 ความจำและความปรารถนาที่มีติดหัวใจอยู่ เมื่อหลับจึงเกิดเป็นความฝันขึ้นมาให้วิจิตพิศดารหรือกระทำให้คนที่มีความปรารถนารุนแรงอยู่นั้นได้สนใจเสียคราวหนึ่งในเวลาฝัน (อ้างแล้ว, สร. 19, น.12436- 12437)

5.7 ในทางพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงคัมภีร์เล่มหนึ่ง คือคัมภีร์สารัตถสังคหะ ซึ่งพระนันททาสจารย์ได้รจนาไว้ เป็นคัมภีร์ที่ยอมรับกันมาก ได้กล่าวถึงมูลเหตุแห่งความฝันไว้ 4 ประการ คือ

5.7.1 บุรพนิมิต เป็นเรื่องความฝันที่บอกเหตุการณ์ล่วงหน้า

5.7.2 จิตนิเวรณ เนื่องจากหลงเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาเป็นอารมณ์แล้ว เก็บเอามาฝัน

5.7.3 เทพสังหรณ เป็นความฝันที่เกิดขึ้นเพราะเทวดาต้องการให้โทษหรือให้คุณชื่อนี้พระนันททาสจารย์อธิบายว่า ถ้าผู้ฝันเป็นผู้ที่เทวดารักใคร่ ปรารถนาจะส่งเคราะห์ก็มาบอกเรื่องราวที่เป็นจริงให้ แต่ถ้าเทวดาเกลียดชังอยากจะเล่นแกล้ง ก็มาบอกความเท็จหลอกลวงให้

5.7.4 ธาตุกำเริบ คืออาหารไม่ย่อย หรือร่างกายไม่สบายอย่างใดอย่างหนึ่ง (หลวงวิจิตรวาทการ, ความฝัน, ส. ธรรมกถึก, 2504, น. 45-46) ซึ่งผู้สนใจสามารถไปหาอ่านหรือศึกษาได้จากเอกสารดังระบุไว้

5.8 ความจริงแล้ว เรื่องมูลเหตุของความฝัน พระนันททาสจารย์ยังอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า

5.8.1 ความฝันเรื่องหนึ่ง ๆ อาจเกิดจากมูลเหตุหลายอย่างประกอบกันได้ ความฝันเรื่องเดียว อาจมีตอนหนึ่งที่เกิดจากร่างกายไม่ปกติ

5.8.2 เป็นเครื่องทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ด้วย

5.8.3 คนเราเวลาตื่นก็มีได้ฝัน เวลาหลับสนิทก็มีได้ฝัน ต่อเมื่อหลับ ๆ ตื่น ๆ จึงจะฝัน

5.8.4 พระอรหันต์ จะไม่ฝันเลย เพราะห่างไกลจากมูลเหตุทั้ง 4 ประการนั้นแล้ว

6. ผลสัมฤทธิ์ตามกาลเวลา

หัวข้อนี้เสนอขึ้นมาเพื่อให้เป็นข้อกำหนดด้านสัมฤทธิ์ผลจากความฝัน ซึ่งนำมาจากเอกสารต่าง ๆ ดังนี้

6.1 อายุแห่งความฝัน

6.1.1 ฝันในปฐมยาม ฝันดีและร้าย 8 เดือนจะรู้เหตุ

6.1.2 ฝันในมัชฌิมยาม ฝันดีและร้าย 4 เดือนจะรู้เหตุ

6.1.3 ฝันในปัจฉิมยาม ฝันดีและร้าย 1 เดือนจะรู้เหตุ

(อำมาตย์โทพระอรรณวิสิษฐสุธี (เขย อิศรภักดี), คำทำนายฝัน, โรงพิมพ์ชัยฤทธิ, 2525, น. (5))

6.2 วันฝัน

6.2.1 ฝันวันอาทิตย์ จะได้แก่ชนทั้งปวง

6.2.2 ฝันวันจันทร์ จะได้แก่ญาติที่สืบสายโลหิต

6.2.3 ฝันวันอังคาร จะได้แก่บิดามารดา

6.2.4 ฝันวันพุธ จะได้แก่บุตร ภรรยา (ครอบครัวของตนเอง)

6.2.5 ฝันวันพฤหัสบดี จะได้แก่ครูบาอาจารย์

6.2.6 ฝันวันศุกร์ จะได้แก่วงศ์วานและสัตว์พาหนะของตน

6.2.7 ฝันวันเสาร์ จะได้แก่ตนเอง

(อ้างแล้ว, น. (5), และห้องโหร "ศรีมหาโพธิ์", ตำราทำนายฝันและชี้โชค, สำนักพิมพ์อำนวยการสาน, 2523, น. 1)

6.3 นิมิตรเลขที่ให้กำลังเป็นคุณ เป็นการนำเอากำลังวันตามหลักโหราศาสตร์ มาเป็นเครื่องช่วยในการคำนวณหาโชคลาภ จากความฝันที่เกิดขึ้นใน 7 วัน ซึ่งนิมิตรเลขที่ถือว่าให้กำลังเป็นคุณหนุนส่งให้เกิดลาภผล ตามกำลังวัน ดังนี้

- ถ้าฝันวันอาทิตย์ เลขให้คุณ 6
- ถ้าฝันวันจันทร์ เลขให้คุณ 15
- ถ้าฝันวันอังคาร เลขให้คุณ 8
- ถ้าฝันวันพุธ เลขให้คุณ 17
- ถ้าฝันวันพฤหัสบดี เลขให้คุณ 19
- ถ้าฝันวันศุกร์ เลขให้คุณ 21
- ถ้าฝันวันเสาร์ เลขให้คุณ 10

(ผู้ประสงค์จะรู้วิธีแสวงหาโชคลาภ พึงศึกษาจากหนังสือดังกล่าว น. 2 - 3)

7. ความน่าเชื่อถือของความฝัน

จากที่ได้กล่าวมาแต่ต้นแล้วว่า ความฝันนั้นเป็นปรากฏการณ์ทางจิตประเภทหนึ่ง ซึ่งปรากฏในเวลาหลับ ตามคติความเชื่อต่าง ๆ มักเชื่อกันว่า วิญญาณออกจากร่างท่องเที่ยวไป พบเห็นสิ่งต่าง ๆ บ้าง เจตภูตออกจากร่างเที่ยวแสวงหาเปล็ดเปล็นกับสิ่งที่พบเห็นบ้าง เป็นต้น ปรากฏการณ์จากความฝันเหล่านี้เมื่อตื่นขึ้นก็นำมาตีความหมายแปลความหมายกันต่าง ๆ นานา ตามแต่เห็นว่าน่าจะเป็นไป จนทำให้เราคิดกันว่าความฝันนั้นน่าเชื่อถือเพียงใด

ในการตีความหมาย ความฝันก็ดี แปลความหมายความฝันก็ดี เรามักจะให้นัยต่าง ๆ กัน เมื่อได้ทราบความหมายจากความฝันแล้ว ดีบ้าง ไม่ดีบ้าง ก็ได้หาวิธีการต่าง ๆ ที่จะแก้ความฝัน เพื่อให้เป็นไปในทางที่ดี เช่นให้ไปแก้ความฝันตามสถานที่ต่าง ๆ บ้าง การผูกขวัญบำรุงกำลังใจบ้าง การสวดภาวนามนตราคาถาอาคม อังอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ บ้าง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อต้องการให้ความฝันที่ปรากฏนั้น เป็นไปในทางที่ดี มีลักษณะให้คุณมากกว่าให้โทษ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี เราอย่าลืมว่า มูลเหตุที่ก่อให้เกิดความฝันทั้งหมดก็ดี วันเวลาที่หลับฝันไปก็ดี หากพิจารณาให้ดีแล้ว จะเห็นว่าเป็นสิ่งที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้ฝันได้เป็นอย่างดี เพราะอย่างน้อยก็ถือว่าเป็นลางบอกเหตุได้อย่างหนึ่ง โดยการแปลความหมายจากความฝันที่ปรากฏในวรรณกรรมบ้าง ในประวัติศาสตร์บ้าง ซึ่งได้ปรากฏคำทำนายที่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน โดยจะขอนำมากล่าวเป็นเรื่อง ๆ ไป เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาในแง่วิชาการ ส่วนจะเป็นความจริงและถูกต้องเพียงใดนั้น ผู้ศึกษาแต่ละท่านพึงใช้

ศุลยพินิจของตนเองในการตัดสินใจ อันขึ้นอยู่กับสติปัญญาของแต่ละคนจะตัดสินใจกันเอง
ดังนี้

7.1 ตามนัยประวัติศาสตร์ ซึ่งมีปรากฏในพงศาวดาร ได้กล่าวถึงสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้กรีธาทัพไปรบกับพม่า ได้ปรากฏนิมิตรฝันไปว่า ทรงลงทรงสนามในแม่น้ำ ได้พบจระเข้ใหญ่จะเข้ามาทำร้าย และพระองค์ได้ทรงต่อสู้กับจระเข้ในที่สุดได้ฆ่าจระเข้ในตาย วันรุ่งขึ้นจึงได้ตรัสเรียกโหราพยากรณ์ โหรได้พยากรณ์ว่า ความฝันนั้นเป็นนิมิตรบอกเหตุว่า พระองค์เสด็จออกศึกคราวนี้ จะทรงชนะอริราชศัตรู จะมีชื่อเสียงและเกียรติยศระบือไกล การณ์ต่าง ๆ ก็ได้เป็นจริงตามที่โหรกราบทูลพยากรณ์ไว้

7.2 ตามวรรณกรรมที่มีปรากฏหลายแห่ง เช่น

7.2.1 วรรณกรรมจากชาดก คือจากเรื่องมหาเวสสันดรชาดก ได้กล่าวถึงพระนางมัทรีที่ทรงสุบินว่ามีบุรุษคนหนึ่งตัวดำล่ำสันแต่งตัว นุ่งผ้าโจงกระเบน ทะมัดทะแมง ทัดดอกไม้แดง มีชวาทือดาบคม เดินมาถึประตูห้องพัง พอเห็นพระนางก็รวบพระโมลีแล้วเหวี่ยงให้ล้มนอนหงาย เอาดาบตัด 2 แขน ควักนัยน์ตาทั้ง 2 ข้างออกไป และแหวระอกคว่าเอาหัวใจไปด้วย โดยที่พระนางมิได้ทรงขอร้องขอความกรุณาเลย เมื่อตื่นขึ้นก็เสด็จไปเฝ้าพระเวสสันดร ทูลความฝันให้ทรงทราบ เพื่อให้ทรงพยากรณ์ พระเวสสันดรทรงทราบว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น จึงทรงตรัสพยากรณ์กลบเกลื่อน เพื่อให้พระนางมัทรีทรงคลายความวิตกกังวล วางพระทัย พระเวสสันดรสืบไป

7.3 วรรณกรรมจากวรรณคดี โดยจะขอยกตัวอย่างจากเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนกำเนิดขุนช้าง ขุนแผน ดังนี้

7.3.1 นางทองประศรีฝันว่าฝันหัก ปลุกขุนไกรผู้สามีให้ช่วยทำนายฝันให้ ขุนไกรรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น จึงพูดกลบเกลื่อนให้นางทองประศรีคลายวิตกกังวล วันรุ่งขึ้นขุนไกรออกไปด้อนฝูงควายป่าเกิดมีควายป่าฝูงออกไป สมเด็จพระพันวัสสาทรงกริ้ว รับสั่งให้ประหารชีวิตขุนไกรทันที

7.3.2 นางเทพทอง ขณะตั้งครรภ์ นอนหลับฝันว่าข้างพลายตายกลิ้งที่ตลิ่งหน้าบ้าน เน่าเหม็นคลุ้งไปหมด แล้วได้มีนกกตะกุ่มมาคาบข้างนั้น นำเข้าไปวางไว้ในห้องนอนของนาง นางได้เรียก นกตะกุ่มเข้าไปหานาง แล้วนางได้กอดนกกตะกุ่มกับข้างนั้นนอนสบายใจ ต่อมานางได้คลอดบุตรคือขุนช้าง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความฝันที่ปรากฏออกมาอีกหลายรูปแบบ ซึ่งต่างก็มีลักษณะที่เป็นลางบ่งบอกถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ปรากฏออกมาในชีวิตปัจจุบัน

8. ความฝันที่เป็นลางบอกเหตุ

เรื่องของความฝันเรามักจะแปลความหรือตีความออกไปต่าง ๆ นานา ดังจะเห็นได้ในปัจจุบันนี้ ได้มีผู้นำความฝันไปตีความหมายเป็นตัวเลข แล้วนำไปซื้อล็อตเตอรี่บ้าง หวยได้ดินบ้าง เป็นต้น อันเป็นการสนองกิเลส คือความโลภของคน จริงอยู่ในสมัยปัจจุบันนี้เราก็ได้รับเอาอารยธรรมและความเจริญจากประเทศที่เจริญแล้วเป็นอันมาก แต่ก็ยังปรากฏว่ามีคนบางกลุ่มบางพวกอาศัยความฝันเป็นเหตุ นำความฝันไปตีความเข้าข้างตนเอง เมื่อได้รับผลตอบแทนก็อ้างว่า ตนตีความถูก หากไม่ได้ดังเจตนา ก็คิดว่าตนตีความผิด และไม่ได้มีปฏิริยาอะไรกับความฝัน ดังกรณี

8.1 ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา กล่าวถึงความฝันอันปรากฏก่อนการตรัสรู้ของพระพุทธองค์ อันเป็นบุรพนิมิตให้ทราบผลว่าจะตรัสรู้และความเป็นไปต่าง ๆ จะเกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา

8.1.1 พระนางสิริมหามายาได้ทรงสุบินว่าพบช้างเผือก วันรุ่งขึ้น โหรพยากรณ์ว่า จะได้ลูกชายที่มีบุญญาธิการ

8.1.2 พระพุทธองค์ได้ทรงสุบินฝันในเวลากลางคืนก่อนกาลตรัสรู้ที่เรียกกันว่า มหาสุบินมี 5 ประการ พร้อมคำทำนายมีดังนี้

8.1.2.1 ทรงฝันว่า พระองค์ทรงบรรทมหงายเหนือแผ่นดิน เขาพระเศียรพาดเขาหิมพานต์ทางทิศเหนือ พระบาททั้งสองเหยียดข้ามมหาสมุทรไปพาดเขา

จักรวาลในทิศใต้ พระหัตถ์ซ้ายเหยียดไปพาดยอดเขาจักรวาลด้านตะวันออก พระหัตถ์ขวา
เหยียดไปพาดยอดเขาจักรวาลด้านตะวันตก

- ทรงทำนายด้วยพระองค์เองว่าจะได้ตรัสรู้แม่พระธรรมไปได้ทั่ว

โลก

8.1.2.2 ทรงฝันว่ามีหญ้าคางอกขึ้นจากพระนาภีค่อยๆ
ยาวขึ้นไปทุกทีจนสูงหลายโยชน์

- ทรงพยากรณ์หมายว่าจะทรงโปรดได้ไม่แต่มนุษย์จะโปรดเทพ-
ยดา อินทร์ พรหม ได้ด้วย

8.1.2.3 ทรงฝันว่า มีหนอนตัวขาวหัวดำเป็นจำนวนมากมาย
ไต่ขึ้นมาจากพระบาทจนถึงพระชานู (เข่า)

- ทรงพยากรณ์ว่ามนุษย์จะเนื่องแน่นกันมานับถือพระองค์

8.1.2.4 ทรงฝันว่ามีนก 4 จำพวก มีสีต่าง ๆ กัน บินมาจาก
ทิศทั้ง 4 พากันมาหมอบอยู่ใกล้ ๆ พระบาท ครั้นแล้วก็เปลี่ยนสีเป็นสีขาวไปทั้งสิ้น

- ทรงพยากรณ์ว่า บุคคลที่แบ่งเป็น 4 ชั้น คือ กษัตริย์
พราหมณ์ พ่อค้า และคนงาน จะเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ออกบวชเป็นพระสาวก
และเข้าใจพระธรรมเหมือนกันหมดเท่ากับเปลี่ยนเป็นสีเดียวหรือพวกเดียวกัน การถือชั้น
วรรณะ จะหมดไป และความเสื่อมภาคจะมีแก่มวลมนุษย์

8.1.2.5 เสด็จพระราชดำเนินไป-มาบนภูเขา อันเต็มไปด้วย
อุจจาระแต่พระบาทมิได้เปื้อนเลยแม้แต่น้อย

- ทรงพยากรณ์ว่า จะมีผู้เอาลาภ อามิส มาบูชามากมาย
กายกอง แต่พระองค์จะมีพระทัยเป็นอุเบกขา ไม่ยินดีต่อลาภสักการะทั้งปวง

(พล.ต. หลวงวิจิตรวาทการ, 2504, น. 47-50)

8.1.3 พระเจ้าปัสเสนทิโกศล ได้ทรงสุบินที่เรียกว่าความฝันของพระ
ยาปัดเถวณมี 16 หัวข้อ ซึ่งได้มีใจความ และคำทำนาย ดังนี้

8.1.3.1 ฝันว่ามีโคที่ทรงพลังวิ่งมาแต่ทิศทั้ง 4 จะชนกัน แล้ว
แยกออกจากกัน

- ทำนายว่าต่อไปนี่ฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาลข้าวจะ
ยากมากจะแพง ประชาชนจะคับแค้น ชำราราชการจะถูกความโลภครอบงำ เห็นอามิล
สำคัญกว่าหน้าที่

8.1.3.2 ผีนว่ามีไม้ร่น มีผลตกคล้ายไม้ใหญ่ในไพรสมนต์

- ทำนายว่าต่อไปภายหน้าเหล่าหญิงจะยังมีพันเจริฎพันธุ์ จะ
เสพสมกันแต่้วยร่นสาว และมีบุตรแต่เยาว์วัยและมีอายุไม่ยืนยาว

8.1.3.3 ผีนว่าแม่โคมาชอนมลูกกิน

- ทำนายว่าต่อไปภายหน้าพ่อแม่แก่เฒ่าชราจะมาขอความช่วยเหลือ
เหลือจากลูก ๆ และจะถูกลูก ๆ ดุหมิ่น ทำให้พ่อแม่ได้รับความอับอาย

8.1.3.4 ผีนว่า โคใหญ่ที่เคยไถนาถูกปล่อยปละละเลย และนำ
ลูกโค ซึ่งไม่เคยงานมาเทียมไถ ทำให้เสียดรอย เดินแตกรอยข้ามคันนาหนีไป

- ทำนายว่าต่อไปกษัตริย์จะคบหาขุนนางข้าราชการที่โง่เขลา
เบาปัญญา นับถือว่าซื่อสัตย์สุจริต และต่อไปได้เป็นใหญ่โตในราชสำนัก คอยรับสินบนจาก
คนจนทั่วไป

8.1.3.5 ผีนว่าม้ามีสองปาก เห็นหญ้าแล้วอยากกินอ้าปากน้ำ
ลายไหล

- ทำนายว่าต่อไปตุลาการจะหากินกับทั้งสองฝ่าย คือทั้งโจทก์
และจำเลย แล้วทำงานไ้วนานเป็นปีจนคดีติดอยู่ค้างแรมปี

8.1.3.6 ผีนว่าสุนัขกินอาหารในภาชนะทองคำ

- ทำนายว่า ต่อไปคนพาลจะมีตำแหน่งหน้าที่การงานใหญ่โต
ต่างคบพาลร่วมกันกอบโกยเงินติดเป็นล้านदान

8.1.3.7 ผีนว่านั่งควั่นเชือกหนังอยู่ในเคหะ ปลายเชือกห้อยลง
ไปได้ถุนบ้าน มีสุนัขนอนอยู่ใต้ถุนบ้าน กัดกินเชือกยั้งควั่นก็ยั้งสั้น ไม่ลงถึงดินได้

- ทำนายว่า ต่อไปภายหน้าชายไปหากิน ได้ทรัพย์มาให้หญิง
เก็บไว้ ฝ่ายหญิงจะซ่อนแม่ทรัพย์ นำไปให้ชายชู้ พร้อมชมชู้สามีให้กลัว

8.1.3.8 ผื่นว่าประชาชนไปตักน้ำมา เทใส่ตุ่มใหญ่ แต่ไม่มีใคร
เทใส่ตุ่มเล็ก ซึ่งมีจำนวนมากมายเลยแม้แต่ตุ่มเดียว

- ทำนายว่า ต่อไปภายหน้าเสนาข้าราชการที่เป็นใหญ่มีอำนาจ
จะชิงทรัพย์สินราษฎร นำไปใช้สอยส่วนตัวยิ่งได้มากยิ่งโลกมาก ไม่รู้จักพอ

8.1.3.9 ผื่นว่ามีสระบัว มีกุ่ม ปลูกปลาต่าง ๆ มากมาย ว่ายกันรอบ
ๆ สระ แต่น้ำรอบสระกลับใสแจ๋ว ส่วนน้ำกลางสระขุ่นข้น

- ทำนายว่า ประเทศที่เคยสุขสันต์ จะแรมร้างเป็นป่าดง แม่น้ำจะ
แห้งขอด และน้ำขุ่น หมายถึงข้าราชการจะยำยีบีฑาประชาชน จนประชาชนหนีเข้าป่าหมด

8.1.3.10 ผื่นว่า คนหญิงสาว ปรากฏว่าชาวในหมอนั้นทั้งดิบทั้งสุก
และทั้งเปียกและไหม้

- ทำนายว่าบ้านเมืองจะวิบัติ มีวิปริต เทพอารักษ์ที่รักษาเมือง
จะคุ้มครองแต่พวกอสังข์ คนชั่วจะได้ดี

8.1.3.11 ผื่นเห็นแก่นจันทร์แดง มีกคาแพง ขยชรรัน ฤษไป
โดยไม่รู้ค่านำไปแลกนมโค

- ทำนายว่า ต่อไปพระสงฆ์จะนำพระธรรมไปเทศนาหาเงินใช้เป็น
การแลกอามิสสินจ้าง

8.1.3.12 ผื่นว่า น้ำเต้าจมน้ำ

- ทำนายว่า ต่อไปคนผู้ธรรมจะต่ำต้อย คนพาลจะได้รับการยก
ย่องสรรเสริญ

8.1.3.13 ผื่นว่า เห็นภูเขาลอยน้ำ

- ทำนายว่า ต่อไปคนเมื่อยศศักดิ์ จะคบคนพาล ยกย่องให้ได้ดี

8.1.3.14 ผื่นเห็นภบักต์งูร้ายจนตายแล้วลวงกินจนสิ้นไส้

- ทำนายว่า ต่อไปภายหน้าหญิงจะพาลระรานชาย จะข่มขี่ถาก
ถางให้ผิวกล้วย จะใช้ผิวเยี่ยงทาส

8.1.3.15 ผื่นว่า พญาเหมราษเข้าไปอยู่ในฝูงกา ขอมสวามีภักดีต่อ
กา

- ทำนายว่า ผู้มีตระกูลจะตกต่ำ คนพาลจะยำยีคนดีที่ปรีชาคนชั้น
ต่ำจะได้ดี ข่มขี่คนชั้นสูง นักปราชญ์จะกลัววจาคนพาล

8.1.3.16 ผื่นว่า เนื้อสมันไล่เสือพยัคฆ์ จนเมื่อระอาต่างหนีเข้าป่า
ไป

- ทำนายว่าต่อไปลูกศิษย์จะคิดล้างครู ผู้น้อยจะหักหน้าผู้ใหญ่
พระสงฆ์ผู้ทรงศีลบริสุทธิจะเศร้าหมองด้วยอภิสัทธาจะต้องหลีกหนีไปทุกถิ่นที่
(ห้องโถง "ศรีมหาโพธิ์" ตำราทำนายฝันและชี้โชค, สำนักพิมพ์อำนวยการสน. 2523, น. 8 -
23)

8.2 ในด้านประวัติศาสตร์ ปรากฏหลักฐานว่า อดีตประธานาธิบดี อับราฮัม
ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกา ผื่นว่าตัวเองได้ไปนั่งอ่านหนังสือ ณ ที่แห่งหนึ่ง ได้มีคนมาลอบ
ยิง (แล้วได้ตื่นขึ้น) จากนั้นอีกไม่นาน อดีตประธานาธิบดีลินคอล์นก็ได้ถูกยิงตายเหตุการณ์
เหมือนที่ปรากฏถึงความฝันดังกล่าวแล้ว

จากกรณีดังกล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่า ความฝันนี้ถือ ปี ตรี ๑
บอกเหตุการณ์ที่จะปรากฏต่อไปในอนาคต เพื่อให้ได้รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น หรือในอนาคตจะมี
ความเป็นไปอย่างไร จริงอยู่เรื่องทั้งหมดนี้ แม้จะเป็นเพียงความฝัน แต่มีปรากฏที่เกิดขึ้น
บ่งบอกให้เห็นว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้างและสิ่งที่เกิดขึ้นมานั้น มีความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด
เป็นเรื่องที่เราจะนำมาศึกษากัน คำทำนายทายทักต่าง ๆ ที่ปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ นั้น
แม้จะเห็นว่าเป็นเพียงลม ๆ แล้ง ๆ แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงเพียงใด เป็น
เรื่องที่น่าศึกษากันมาก อย่าได้คิดว่าเป็นเพียงเรื่องของคติความเชื่อ เรื่อง ความฝันตามคติ
ทางศาสนาเท่านั้น

9. การแปลความฝัน

ดังเป็นที่ทราบแล้วว่า ความฝันนั้นเป็นปรากฏการณ์ทางจิตที่เกิดขึ้นในเวลา
หลับเป็นนิมิตปรากฏแก่ผู้ที่หลับแล้วฝันไป ความฝันนั้นจะปรากฏในกาลและโอกาสที่ผู้
หลับแล้วฝันไป ความฝันนั้นจะปรากฏในกาลและโอกาสที่ผู้หลับจิตเข้าสู่สภาวะ ซึ่งถือว่า
เมื่อคนหลับวิญญาณเริ่มออกจากร่าง ท่องเที่ยวไปตามความต้องการของวิญญาณ
วิญญาณได้ประสบสิ่งต่าง ๆ ก็ปรากฏเป็นความฝันให้ผู้หลับได้รู้ เพื่อจะได้นำมาแปลความ
หมายต่อไป

การแปลความฝันนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกาลเวลา ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงเวลาที่ฝันด้วยว่า ขณะที่ฝันนั้น เวลาเท่าไร อาหารที่บริโภคเข้าไปแล้วย่อยหมดแล้วหรือยัง เป็นต้น และนอกจากนี้ยังจะต้องรู้ด้วยว่านอกจากกาลของผู้ฝันแล้ว ยังต้องทราบด้วยว่าขณะที่ฝันนั้นเป็นกาลเวลาอะไร และวันเวลา ที่ฝันนั้นควรจะตกแก่ผู้ใด เป็นต้น ฉะนั้นการแปลความหมายความฝัน จึงเป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งในการที่จะช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ความฝันที่ควรจะถือว่าถูกต้องหรือใกล้เคียงอย่างยิ่ง อันจะสามารถสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ฝันได้เป็นอย่างดี การแปลความฝันจะมีความเป็นจริงและใกล้เคียงความจริงที่สุด

ได้มีผู้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการแปลความฝันที่น่าจะนำมาพิจารณาในการแปลความจากความฝันที่ปรากฏขึ้น พอจะถือเป็นแนวต่อไปดังนี้

9.1 อำมาตย์โท พระอรรณวิศิษฐาน์ (เซย อิศรภักดี) ได้ให้ทัศนะในการแปลความฝันไว้ว่า บุคคลที่จะฝันนั้น บางทีหลับสนิทอยู่ก็ได้ฝัน ตื่นอยู่บนอนมิหลับก็ได้ฝัน การฝันมักจะฝันเมื่อจิตนั้นขึ้นจากภวังค์หรือนัยหนึ่งว่าหลับ ๆ ตื่น ๆ และการฝัน ฝันในเวลา กลางวัน หรือฝันในเวลา ก่อนเที่ยงคืนมิใคร่ได้แนบดังคำทำนาย เพราะบางทีฝันด้วยรสอาหาร บริโภค ชาติยังมีได้ย่อยละเอียด ถ้าฝันในเวลา กลางคืนก่อนเที่ยงคืนหรือเที่ยงคืนล่วงแล้วไป จนแสงอรุณขึ้น เป็นเวลาที่ธาตุย่อยอาหารซึมซาบไปในร่างกาย กระทำให้จิตและกายเป็นสุขสบาย ถ้าบังเกิดบุพนิมิตในระหว่างนั้น ก็ถือกันว่าความฝันมักจะแนบอนุเคราะห์ (อำมาตย์โทพระอรรณวิศิษฐาน์ (เซย อิศรภักดี), 2525, น. (4)) ซึ่งการแปลตามกาละดังกล่าวนี้ ถือว่าความฝันนั้นมักจะเป็นความจริง อันถือว่าเป็นความฝันที่สามารถบอกให้ทราบความเป็นไปต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้

9.2 พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ให้ทัศนะว่า เจ้าตำราทำนายฝันทั้งหลาย กล่าว สอดคล้องต้องกันว่า การทำนายฝันนอกจากจะพลิกดูคำทำนายแล้ว ยังต้องไตร่ตรองพิจารณาโดยรอบคอบถึงอาการที่ฝัน วันที่ฝัน และลักษณะของความฝันนั้นเองด้วย ข้อสำคัญในขั้นแรก จะต้องพิจารณาก่อนว่าความฝันนั้น จะนับเข้าในลักษณะเป็นความฝันที่บอกเหตุการณ์ล่วงหน้าได้หรือไม่ (หลวงวิจิตรวาทการ, 2504, น. 145-146) โดยพิจารณา

จากกาลเวลาที่ฝันว่าความฝันนั้นจะบอกความจริงอะไรแก่ผู้ฝัน และจะมีผลอีกในระยะเวลาเท่าไร

จะอย่างไรก็ดี การแปลความฝันก็ยังเป็นความหวังของผู้ฝันอยู่เหมือนกัน เพราะอย่างน้อยผู้ฝันต้องการอยากราบว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นกับตน ฉะนั้น การแปลความฝันจึงเป็นผลอันพึงปรารถนาอย่างหนึ่งของผู้ฝัน เพราะอย่างน้อยความฝันก็ยังเป็นความหวังของบุคคลอยู่อย่างหนึ่ง ที่ต้องการจะทราบว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นกับตน

10. การแก้ฝัน

การแก้ฝัน เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการที่จะเปลี่ยนแปลงผลของความฝันที่อาจก่อโทษก่อกายให้กับผู้ฝัน ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นหรือในทางที่อาจก่อให้เกิดผลตรงข้ามกับความฝันอันจะเป็นการช่วยผู้ฝันเกิดความรู้สึกในทางที่ดีขึ้น ความจริงแล้ว การแก้ฝันนั้นเป็นวิธีการอันชาญฉลาดของบูรพาจารย์ทั้งหลาย ที่หาวิธีการสร้างความพอใจให้กับผู้ฝัน การแก้ฝันนี้ อาจทำได้โดยวิธีการต่าง ๆ และตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ดำน้ำแก้ฝันบ้าง แก้ฝันหน้าเตาไฟบ้าง ใต้ต้นไม้บ้าง เป็นต้น แต่มีบางอย่างที่ไม่ควรแก้ฝัน คือในเวลารับประทานอาหาร ซึ่งข้อนี้อาจมีผลต่อการบริโภคอาหารก็เป็นได้ เพราะการบริโภคอาหาร เป็นเวลาที่ทุกคนควรจะสุขใจ ตัดกังวลทั้งสิ้นออกไป เมื่อนำความฝันมาเล่าขณะบริโภคอาหารแล้ว ผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ประการแรกก็คือ ความฝันนั้นอาจก่อให้เกิดความสะเทือนใจกับผู้ร่วมรับประทานอาหาร อันอาจทำให้เกิดโรคบางอย่างจากการบริโภคอาหารก็ได้ และอีกประการหนึ่ง ขณะบริโภคอาหารอยู่นั้นคำข้าวในปากของคนเป็นของที่ไม่น่าดู อาจสร้างความสะอิดสะเอียนให้กับผู้ร่วมวงบริโภคอาหารก็เป็นได้

ในทางพุทธศาสนาได้มีบทสวดมนต์ที่เรียกว่า ปริตต์ มาใช้แก้ฝันได้ ปริตต์นั้นเป็นภาษาบาลี ตามตัวแปลว่า "ป้องกัน" ตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เมื่อมีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น ไม่ว่าจะที่ตำแหน่งความพอใจหรือไม่ก็ตาม ถือว่าเป็นกรรมชนิดหนึ่ง ในกรณีที่มีเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ ไม่น่าชอบใจให้เจริญหรือสวดบทสวดปริตต์ คือบทป้องกันที่ไม่ก่อให้เกิดโทษภัยขึ้น โดยอำนาจของคุณพระรัตน

ตรัย นั่นคือ บทสวดอภยปริตต์ ที่ชาวพุทธรู้จักกันดี คือบทสวดมนต์ที่ขึ้นต้นว่า "ยันทุนนิมิต
ตัง ฯลฯ วินาสเมนตุ"

ข้อความในอภยปริตต์นั้นหากแปลเป็นภาษาไทยคงได้ความดังนี้ "นิมิตร
(กลาง) ร้าย และสิ่งที่เป็นอวมงคลใด ๆ ก็ดี เสียงนกที่ไม่น่าชอบใจใด ๆ ก็ดี บาปเคราะห์ใด ๆ
ความฝันร้ายอันไม่น่าปรารถนาก็ดี ขอจงพินาศไปด้วยอำนาจแห่งพระรัตนตรัย (คือพระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์)

(1. ระเบียบทำวัตรสวดมนต์ ฉบับวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์, 2530,
น. 122

2. ดูรายละเอียดใน ธนิต อยู่โพธิ์, อานุกาพพระปริตต์, น. 147-149)

จากข้อความในอภยปริตต์นี้ แสดงให้เห็นว่าทางพุทธศาสนาเองได้ยึดมั่นอยู่
กับพระรัตนตรัย ไม่ให้ไปยึดติดอยู่กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นใด อันนอกเหนือไปจากพระรัตนตรัย ดัง
กล่าวแล้ว

11. อิทธิพลความฝัน

ความฝันนั้น สร้างความมั่นใจและหวั่นไหวให้กับมนุษย์มาก แม้จะเป็นที่
ยอมรับกันว่าเป็นสิ่งเลื่อนลอยก็ตาม แต่ตามประวัติศาสตร์จะเห็นว่าความฝันมีอิทธิพลมาก
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านจิตใจของประชาชนทุกชาติทุกภาษา เพราะอย่างน้อยก็เป็นเครื่อง
บอกเหตุการณ์บางอย่างบางประการให้กับประชาชนทั่วไป ตามปกติประชาชนในภูมิภาค
ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของไทยมักจะมีความเชื่อเรื่องความฝันว่าเป็นเครื่องบอกเหตุหรือกลาง
บอกเหตุล่วงหน้าได้ เมื่อจะเกิดเหตุการณ์สำคัญ (มณี พยอมยงค์, ความเชื่อของคนไทย,
(ในวัฒนธรรมพื้นบ้าน), คติความเชื่อ, โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528, น.119)
เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ความฝันนั้นใช้เป็นเครื่องบอกเหตุการณ์ที่จะพึงมีใน
อนาคตได้ แต่ส่วนจะเกิดกับใคร ผู้ใดนั้นขึ้นอยู่กับความเป็นไปจากกาลเวลา ดังนั้น ความ
ฝันจึงถือว่าเป็นเครื่องมือที่เป็นกลางบอกเหตุและมีการทำนายทายทักกันไปต่าง ๆ นานา
ตามเหตุการณ์ที่ประชาชนมักจะยอมรับกันเป็นส่วนใหญ่ แต่อย่างไรก็ดี ความฝันก็คือความ
ฝัน จะปรากฏผลออกมาจริงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น

ของมันเอง แต่ทั้งนี้ต้องรำลึกไว้ด้วยว่า ความผื่นนั้นมีอิทธิพลต่อชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของสังคมมาก เพราะอาจเป็นเครื่องทำลายขวัญและกำลังใจของคนให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของความผื่นได้ แต่ขณะที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ด้านความผื่นดี ก็ไม่อาจก่อให้เกิดความรู้สึกที่เป็นพิษเป็นภัยอันตรายต่อสังคมได้ ดังกล่าวมาแล้ว

ความจริงแล้ว ความผื่นมักเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่แวดล้อมอยู่รอบ ๆ ตัวเราเอง แม้กระทั่งร่างกายของเราเองก็ดี จิตใจของเราเองก็ดี สภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราก็คือ เหล่านี้ เป็นต้น ต่างส่วนก่อให้เกิดความผื่นแก่มนุษย์ได้ในหลาย ๆ รูปแบบ และมีอิทธิพลต่อผู้ผื่นตามสภาพของสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้